

Література:

1. Красильник Ю. С. Теоретико-методичні основи проектування дистанційного навчання в умовах ЗВО. *Педагогічні науки*. 2021. Випуск 94. С. 86-92. DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2021-94-12>
2. Анікіна І.В., Антонюк Л.В., Багно Ю.М., Хміль О.О., Чемерис О.А. Особливості впровадження дистанційного навчання в освітній процес закладів вищої освіти. *Перспективи та інновації науки. Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»*. 2022. №13 (18). С.39-54. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-13\(18\)-39-54](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-13(18)-39-54)
3. Куртяк Ф. Ф. Фізіологія людини і тварин. Практикум. Частина 2. Терморегуляція, виділення, внутрішня секреція, фізіологія збудливих тканин, фізіологія нервової системи, фізіологія сенсорних систем, вища нервова діяльність [Текст]: навч. посіб. Ужгород: Говерла, 2024. 68 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-546-7-18>

ПІДГОТОВКА НАУКОВИХ КАДРІВ З ТЕОРЕТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ: ПОТРЕБИ, ПЕРЕВАГИ, ВИКЛИКИ

Заїчко Н. В.

*доктор медичних наук, професор,
завідувачка кафедри біохімії ім. професора О. О. Пентюка,
Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова
м. Вінниця, Україна*

Штатько О. І.

*кандидат медичних наук, доцент,
доцент ЗВО кафедри біохімії ім. професора О. О. Пентюка,
Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова
м. Вінниця, Україна*

Бобецька О. П.

*доктор філософії за спеціальністю 222 «Медицина»,
асистент кафедри біохімії ім. професора О. О. Пентюка,
Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова
м. Вінниця, Україна*

За останнє десятиріччя в Україні відбулись фундаментальні зміни у галузі вищої медичної освіти: запроваджена триступенева система «бакалавр – магістр – доктор філософії»; підготовка здобувачів освіти здійснюється за освітньо-професійними (бакалавр, магістр) та освітньо-

науковими (доктор філософії) програмами; зміст і обсяг освітніх програм регламентовані стандартами вищої освіти (за наявності) та Національною рамкою кваліфікацій; сформована національна система контролю за якістю вищої освіти та присвоєнням професійних кваліфікацій; набувається практика академічної мобільності та грантової діяльності. В контексті національної стратегії розвитку вищої освіти в Україні [1] важливе значення для формування привабливості закладів вищої освіти для навчання та академічної кар'єри у галузі охорони здоров'я та соціального забезпечення може відігравати напрямок теоретичної медицини.

Теоретична медицина є фундаментальною складовою галузі охорони здоров'я, що займається вивченням загальних закономірностей функціонування організму людини, встановленням механізмів розвитку патологічних станів, створенням нових концептуальних підходів до збереження здоров'я, діагностики та лікування захворювань. Теоретична медицина охоплює такі науки, як анатомія, медична біохімія, гістологія, фізіологія, патофізіологія, мікробіологія, фармакологія, що слугують основою для розуміння механізмів функціонування організму людини в нормі та при патології, і є критично важливими для обґрунтованого вибору тактики діагностики та лікування.

Сучасна підготовка здобувачів третього рівня вищої освіти – докторів філософії (PhD) з теоретичної медицини спрямована не тільки на формування професіоналів за визначеною вузькою спеціалізацією, а й на виховання «міждисциплінарних» науковців, здатних інтегрувати інформацію з різних галузей знань і працювати на стику наук. Наукові напрямки теоретичної медицини слугують генератором нових ідей та гіпотез, що перевіряються в експериментальних умовах і виступають двигуном прогресу та інновацій в клінічній медицині. Доктор філософії, підготовлений за фундаментальним науковим напрямом, має можливість будувати успішну наукову кар'єру та продовжувати дослідницьку діяльність в закладах вищої освіти, працювати в науково-дослідних установах, мати доступ до вищих і більш престижних посад в охороні здоров'я, залучатись до передових наукових досліджень, брати участь у формуванні стандартів освіти, розробці та управлінні проектами тощо.

Незважаючи на безсумнівну важливість наукових досягнень теоретичної медицини, її потенційними недоліками слід вважати певну відірваність від клінічних реалій (результати та висновки, отримані на тваринних моделях чи культурах клітин не завжди адекватно відображають патологічний процес в організмі людини); існування трансляційного розриву (повільного переходу від теорії чи дослідної моделі до реального клінічного використання); ризик надмірного фокусування на абстрактних концепціях та вузькоспеціалізованих дослідженнях (певна відірваність від реальних потреб хворих чи

пріоритетів галузі охорони здоров'я). Крім того, фундаментальні дослідження зазвичай вимагають значних і тривалих інвестицій, а їхня практична віддача може бути неочевидною або занадто відтермінованою.

В умовах сьогодення якісна підготовка здобувачів третього рівня вищої освіти галузі знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення» за напрямками теоретичної медицини вимагає запровадження принципів міждисциплінарної інтеграції та конвергенції наук (з метою підготовки фахівців, здатних працювати на перетині медицини, біології, інженерії, фізики, інформатики) і, відповідно, спільного керівництва (зокрема, співпраці біохіміка та клініциста, генетика та IT-спеціаліста, фізика та фармаколога). В освітньо-науковій програмі підготовки докторів філософії з теоретичної медицини доцільно інтегрувати курси з біоінформатики, обчислювальної біології та аналізу великих даних «Big Data» (з метою набуття навичок якісного самостійного опрацювання та інтерпретації геномних, протеомних чи клінічних масивів даних) [2], штучного інтелекту та машинного навчання (для прискорення наукових відкриттів, медичних інновацій, ідентифікації нових фармакологічних мішеней, створення ефективних діагностичних алгоритмів та прогностичних моделей тощо) [3; 4]. Такий підхід є критично важливим для розвитку сучасних медичних трендів – трансляційної медицини, наномедицини, регенеративної медицини, антивікової медицини та інших напрямків [3; 5].

Слід відзначити, що в Україні освітньо-наукові програми підготовки докторів філософії за спеціальністю «Медицина» стають все більш гнучкими і забезпечують здобувачам вищої освіти можливості обирати спеціалізовані курси не тільки за тематикою їхніх наукових досліджень, а й з інших напрямків та програм. Це сприяє ефективній професійній комунікації, розширює можливості інтернаціоналізації та інтеграції в міжнародну наукову спільноту, залучення до грантових проєктів, створення власного медичного бренду, співпраці з громадськістю, і є актуальним для розвитку галузі охорони здоров'я та соціального забезпечення в цілому.

Література:

1. Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2022 р. № 286-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-strategiyi-rozvitku-vishchoyi-osviti-v-ukrayini-na-20222032-roki-286->. (дата звернення: 13.10.2025).
2. Дацок О.М., Дяченко В.О., Гук А.С., Фатій Л.Р. Етапи обробки медичних даних для розв'язання задач алгоритмами машинного навчання. *Вісник НТУ "ХПІ". Серія: Інформатика та моделювання*. 2025. № 2 (14). С. 144-156. DOI:<https://doi.org/10.20998/2411-0558.2025.02.10>

3. Бродкевич В., Людвіченко В. Штучний інтелект і машинне навчання в галузі охорони здоров'я: виклики і перспективи. *Інформаційні технології та суспільство*. 2022. № 2 (4). С. 20-28. DOI: <https://doi.org/10.32689/maur.it.2022.2.3>

4. Лисенко М. М., Пронькін О. В. Застосування технологій машинного навчання для встановлення медичного діагнозу. *Зв'язок*. 2024. № 5. С. 75-82. DOI: <https://doi.org/10.31673/2412-9070.2024.051397>

5. Боброва О.В., Міхановська Н.Г., Кривонос К.А. Трансляційна медицина: шляхи розвитку в сучасних умовах, проблеми та перспективи в Україні. *Актуальні проблеми сучасної медицини*. 2022. №9. С.45–55. DOI: <https://doi.org/10.26565/2617-409X-2022-9-06>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-546-7-19>

РОЗВИТОК ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

Іванська О. В.

*кандидатка наук з фізичного виховання і спорту,
доцентка кафедри медико-біологічних основ фізичної культури
та спорту,
Запорізький національний університет
м. Запоріжжя, Україна*

Воєнний стан в Україні позначився на освіті сьогоденного покоління, оскільки сучасні студенти зіштовхуються зі скасованими іспитами, спортивними заходами й позанавчальною діяльністю у закладах освіти. Відбулося обмеження спілкування, різко змінився стиль життя, формат навчання та зайнятості [1].

Одним з нагальних питань державної політики України є організація оздоровлення студентської молоді [1]. В аспекті істотного погіршення психофізичного стану студентської молоді питання збереження її здоров'я неможливо розглядати поза контекстом фізичного виховання студентів у закладах вищої освіти. При цьому однією з ключових проблем стає належна організація фізкультурно-оздоровчої діяльності студентів у самостійних формах в умовах вкрай обмеженої рухової активності в сучасних реаліях.

Навчання у сучасних закладах вищої освіти під час війни, а особливо прифронтовій зоні, характеризується значною емоційною та інтелектуальною інтенсивністю, гіпокінезією, наявністю стресових ситуацій. Дефіцит рухової активності особливо негативно впливає на стан здоров'я здобувачів освіти. Протягом навчання у закладах вищої освіти у студентів відзначається погіршення рівня фізичного стану.